

Svastits-Csertán őseim és rokonságom

Dr. George Berzsenyi, Milwaukee, Wisconsin, Amerikai Egyesült Államok

(george_bertzsenyi@msn.com)

Svastits őseimről már gyerekkoromban sokat hallottam és tudtam, de csak az utolsó 10 év során sikerült megismernem Csertán őseimet is. Pedig Svastits János (1802 – 1873) ükapám mellett illett volna többet tudnom feleségéről, Csertán Krisztina (1806 – 1888) ükanyámról is, minthogy ő hozta világra Ilona és Emilia dédanyáimat. Svastits Ilona (1830 – 1888) apai dédapám, Varga Imre (1826 – 1894) felesége lett, míg Svastits Emilia (1840 – 1933) anyai dédapámhoz, Juhász Kálmánhoz (1836 – 1922) ment férjhez. De sajnos a genealógia gyakran mellőzi a leány-ági leszármazottakat, és ami még nagyobb bűn, az anyákat is, akik felmenőinket szülték. Így aztán gyakran nagyon keveset tudunk róluk. Ezen egyoldalúságot megsínyli majd jelen dolgozatom is, bármennyire is szeretnék legalább annyit írni Csertán őseimről és rokonaimról, mint a Svastitsokról.

A két család bemutatását követően bővebben írok majd Csertán ükanyámról és Svastits ük-
apámról, Csertán és Svastits rokonaimról, és az 1997-ben létrehozott Svastits / Svastics családi talál-
kozáskról, melyek nem csak azokat egyesítették, akik másként írják nevüket, de a család csécsényi és
bocsári ágait is, amelyek 12 generációval ezelőtt váltak el egymástól. A cikk befejező részében visz-
szatárek majd Svastits János zenei alkotásaihoz abban a reményben, hogy legalább olvasó (és hall-
gató) közönségünk körében valamelyest népszerűsítsem azokat.

Svastits őseim

A családi rege szerint, amelyet alátámaszt Nagy Iván hivatkozása¹ Lehoczky András művére, a Svastits² család első ismert őse Svačić Péter (horvátul 'Petar Svačić'), Knin (latinul *Tininum*) várának ura volt Dalmáciában. A rendek őt választották Horvátország utolsó horvát nemzetiségű királyává 1093-ban. A Gvozd hegységénél (más néven Péter-hegyi) vívott csatában esett el a magyarok ellenében 1097-ben. Halálát az itt bemutatott festmény örökítette meg, amelyet a világhálóról vettem le³. Azt követően a családi hagyomány szerint a család Horvátországból Torontál megyébe költözött az 1500-as évek során, és később az ottani Bocsár helységtől vette 'bocsári' előnevét. Onnan került a család több tagja a mai Vas, Zala, Sopron, Tolna, Veszprém és Somogy megyékbe, ahol gyakran viseltek megyei hivatalokat, kiténtek a csatákban, és általában jól nőültek.

¹ Nagy Iván, *Magyarország családai*, Pest, 1863, Tizedik kötet, p.415

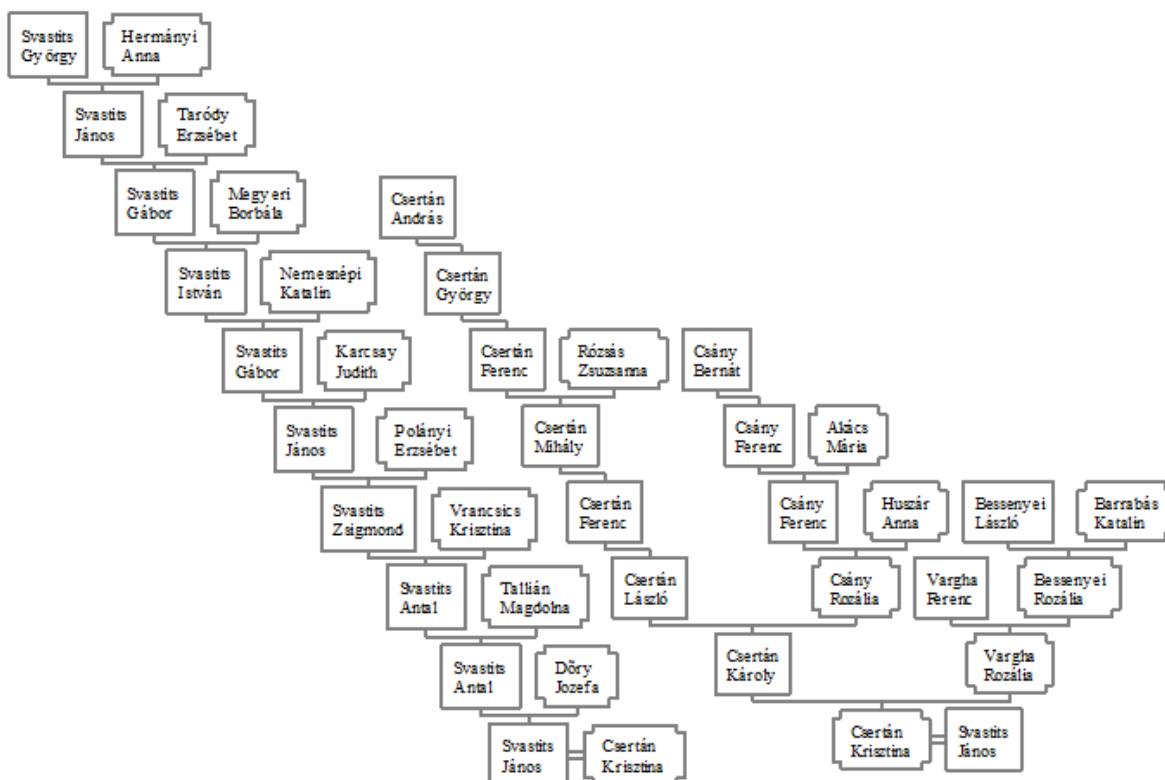
² Bár többen 'cs'-sel, és vannak akik 'ch'-val írják nevüket, ezen cikkben általában a 'ts' végződést használom, kivéve azon eseteket, amikor egyes személyekről írok. Akkor természetesen úgy írom nevüket, ahogy ők teszik azt.

³ Lásd a leírást a csatáról itt: http://hu.wikipedia.org/wiki/Gvozd-hegys%C3%A9gi_csata

A Svastits család ízenkénti leszármazását csak Svastits Györggyel kezdődően tudjuk levezetni; ő a körösi vár, míg János fia a körmendi vár kapitánya volt, János testvére, Ferenc pedig Szigetvár ostrománál 1566-ban esett el. Két generációval később Svastits Gábort a Vas megyei Toronyban találjuk; az ő ivadécai tovább használták a bocsári előnevet, míg fivérének, Ferencnek a sarjai részben Rábacsécsényben telepedtek le, és a 'csécsényi' előnevet használták.

A Svastits család kutatásában az utolsó évtizedekben a legnagyobb érdemeket Svastits Antal unokaöcsém özvegye, Borókay Margit (Mandi) szerezte, de én hálával tartozom Juhász Márta néni-nek is, aki édesanyám unokatestvére és meghitt barátnője volt; tőle kaptam az első részletesebb Svastits családfát. Később sok segítséget kaptam Petres Iván bátyámtól is, aki ugyancsak Svastits rokonom volt, valamint Svastics Imrétől, aki fiatalabb nálam, de akinek az unokái az én 11-edfokú unokatestvéreim. És mint minden másban, a Svastits család kutatásában is sokat segített Gyimesi Imre, akinek a felesége, Eszter közelebbi rokonom: ő a Berzsényi vonalon az én unokáimnak a 8-adfokú unokatestvére. Érdekes, hogy ennyire meg tudnak csúszni ide-oda az unokatestvéri kapcsolatok néhány generáció során! A fiágon visszafelé menet Svastits ükapám őseit alább a bal oldalon neveztem meg feleségeikkel, de évszámok nélkül. Tőlük jobbra ükanyám őseit mutatom be – ugyancsak mellőzve az évszámokat. Azokat, amikor szükségesnek tűnik, a szövegben tüntetem fel.

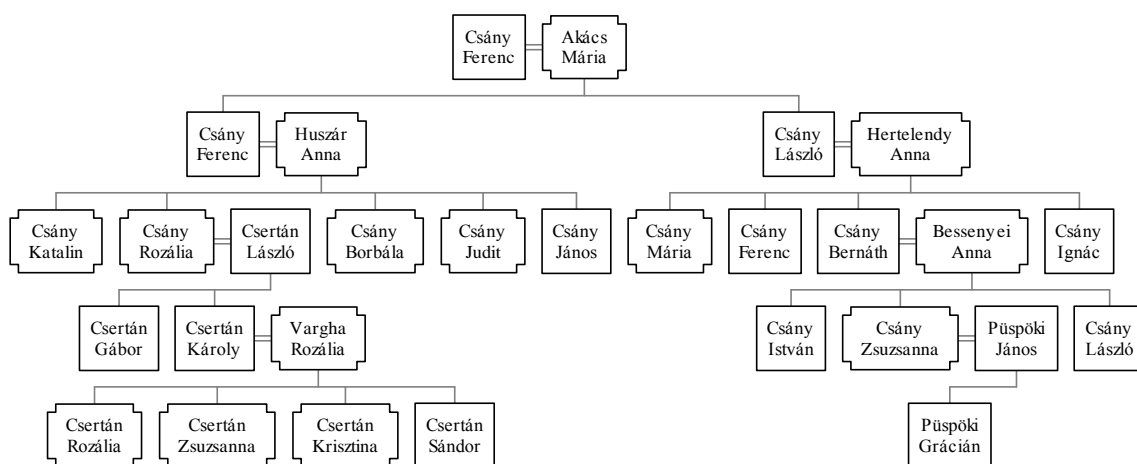

Csertán őseim

Csertán őseimről 3-ad /4-edfokú unokabátyámtól⁴, Csertán Feritől tanultam a legtöbbet. Feri már 1976-ban elkezdte családtörténetének megírását, pedig akkor nem is volt tanácsos afféle burzsoá érdeklődést mutatni. De egyik nagynénje neki adta a nála összegyűlt családi iratokat, amelyeket Feri nem akart hanyagolni már csak azért sem, mert sok olyan irat volt köztük, amelyeknek országos levéltári értéke is volt. Így a Zala Megyei Levéltár munkatársait is be kellett vonnia a hagyaték feldolgozásába, hogy megossa velük dédapja, Csertán Sándor iratait, aki mint kormánybiztos szolgálta nemzetét az 1848-49-es szabadságharc során. És ha már előkereste és elkülönítette azokat az iratokat, Feri nem tudott ellenállni a kísértésnek, és összeállította a család történetét is.

Azon 13 oldalas sűrűn gépelt összeállítást⁵ Feri fiainak dedikálta, de velem is megosztotta, amikor végre 2005-ben személyesen is megismerkedtünk egymással. Különösen kedvemre volt, hogy épp azon év március 15-ére készült el vele, mintegy fejet hajtva dédapjának, aki 6 évi börtönbüntetést szenvedett hazafiságáért. Eredetileg felségárulás címen 1850. november 11-én kötél általi halálra és teljes vagyonelkobzásra ítélték, és csak később enyhítették azt várfogságra. A családi hagyomány szerint nem csak Deák Ferenc járt közbe kiszabadulásáért, de ükanyám is elment Bécsbe, hogy személyesen folyamodjon az uralkodóhoz öccse érdekében. Hazatérte után Gelsén visszakapott birtokán gazdálkodott.

Feri nem csak tanulmányát, de mindazon családfákat is megosztotta velem, amelyeket vagy ő, vagy nagynénje, vagy az egyik nagybátyja állított össze, nem csak az ősökről, de a kiterjedt rokonságról is. Most azok alapján mutatok be alább egy másik összeállítást is, amelyen nem csak ükanyám, de az ő testvérei is jelen vannak, és a Csertánok kapcsolata a Csány és a Bessenyei családokkal még jobban látható.

⁴ A dupla rokonság onnan adódik, hogy Feri apai nagyanyjának az édesanyja, valamint apai nagyapja elsőfokú unokatestvérek voltak

⁵ Csertán Ferenc, *Feljegyzések a Csertán családról*, gépelt kézirat, kelt 2005. március 15-én

Vargha Rozália (1775 – 1848), szépanyám édesanyja az itt levő Bessenyei Anna testvére volt. Mi több, minthogy Bessenyei Rozália belehalt szépanyám születésébe, őt a Csány házaspár, Bernát és Anna nevelték fel, és így unokatestvére, a tragikus sorsú hazafi, Csány László (1790 – 1849.10.10) tejtestvére lett. A családfán látható Püspöki Grácián pedig mint a 'rettenthetetlen zászlótartó' írta be nevét történelmünkbe, mert ő tűzte ki a magyar zászlót a budai vár ormára 1849. május 21-én a dicsőséges tavaszi hadjárat során. Itt még meg kell jegyezni, hogy Vargha Rozália nem a (szentlászlói és) balatonfüredi család leszármazottja, mint azt Kempelen írta⁶, hanem egy másik nemes családból származik.

Csertán Feri kutatásai alapján kiderült, hogy a Csertán név és család bizonyára kun eredetű, minthogy azon hat kun törzs egyike, melyek a 13. században Magyarországon telepedtek le, a Csertán nevet viselte. Minthogy a kun 'čertan' szó magyar jelentése 'csuka', az is valószínű, hogy a 'szegek' vidékén csordogáló Cserta patak is a családtól vette a nevét. A Csertán család nemességét Zsigmond királytól kapta, és az 1600-as években azon patak völgyében, Kislengyelben volt a család 'ősi nemesi portája'. A család későbbi generációi többek közt a Milejszeg, Bucsuszentlászló, Szentpéterúr, Nemesszer és Nemesapáti nevű településeken voltak birtokos nemesek. Itt meg kell jegyezni, hogy Feri kutatásai nem szorítkoztak a fennmaradt családi iratokra. Végigjárta a levéltárakat is, tanulmányozta a nemesi összeírásokat, a családdal kapcsolatos peranyagokat és az egyházi anyakönyveket is, melyek közül sajnos a zalacsányi és a gelsei anyakönyvek megsemmisültek a történelem viharai során. Továbbá, azt is konstatálnia kellett, hogy bár nagyapjától felmenően 4 generáción át jogászok voltak ősai, „egyetlen sor írást nem hagytak hátra a család körülményeiről”. Bizony, könnyebb lenne a családkutatók élete, ha ősök részletes életrajzokat hagytak volna hátra maguk után.

A Svastits / Svastics találkozók

Miként Gyimesi Imre cikkéből⁷, valamint az én közleményeimből a Berzsényi⁸ és a Vargha⁹ családról kitűnik, én a családi találkozók megszállottja vagyok. A 'minél nagyobb, annál jobb' elvet vallom, bár jól tudom, ha túl sok a részt vevő, akkor senkinek sincs lehetősége arra, hogy mindenkit megismerjen. Szerintem nem is az a fontos. De fontos a család összekovácsolása, ami csak úgy lehetséges, ha legalább tudunk egymásról. És fontos tudatosítani azt, hogy nagy és életerős család vagyunk, amelynek ősai komoly szerepet játszottak a történelem során, akikre mindnyájan büszkék lehetünk. Tapasztalataim szerint a találkozók új és mély barátságok megkötésére is alkalmat adnak a családon belül, valamint nagyszerű lehetőséget arra is, hogy az ifjabb generációban felkeltsük az érdeklődést ősök és rokonságuk iránt, és tudatosítsuk mindenkivel a hovatartozás fontosságát.

A Svastits / Svastics családi találkozók kezdeményezője csécsényi Svastics Imre volt, ki ugyancsak 1956-ban hagyta el az országot és hozzám hasonlóan az Amerikai Egyesült Államokban telepe-

⁶ Kempelen Béla, *Családkönyv I.*, szerzői kiadás, Budapest, 1940, pp. 44-45

⁷ Gyimesi Imre, Berzsényi családi találkozók, *Matrikula*, 1.1 (2011), 29-32

⁸ Dr. George Berzsényi, Berzsényiek a nagyvilágban *Matrikula*, 2.1 (2012), 1-13

⁹ Dr. George Berzsényi, A szentlászlói és balatonfüredi Vargha Család, *Matrikula*, 4.2 (2014), 1-11

dett le. Itt Kaliforniában él, az Imre név helyett az angolosabb Jamest és baráti körben a Jimmyt használja, és mint jó nevű ékszerkészítő kamatoztatja alkotó fantáziáját. Imre szinte véletlenül talált rá távoli unokatestvérére, az otthon jól ismert sebész főorvos Dr. Svastics Egonra, aki az orvostudományok kandidátusa. A meghívandó Svastits / Svastics leszármazottak listáját ketten állították össze, és Farkasgyepűn Imre rendezte meg az első találkozót 1997-ben. Azt követően csaknem minden évben összejött a család apraja-nagyja. Többek közt 1998-ban Gyenesdiáson Svastits Tóniéknál, 1999-ben Balatonbogláron Egonéknál, amelyeket most azért emelek ki, mert Mandi, Tóni özvegye családunk legszorgalmasabb kutatója, míg Egon és neje, Kinga a legkedvesebb rokonaink közé tartoznak. Szerencsére én is eljutottam a 2005-ös találkozóra, amely megint Gyenesdiáson volt, és Tóni nővére, Ilka volt a vendéglátónk. Az alábbi képek azon a találkozón készültek. Az első képen Ilka és férje, néhai vitéz Török Lajos, valamint fiuk, Péter-Pál látható a keszthelyi temetőben a Svastits kriptánál, ahol kegyeltünket róttuk le a találkozó előtt, míg a második képen Egon látható Kovács Klári unokahúgunkkal és a színes ólomüveg címerrel, amelyet Imre készített; ez mindig a találkozó rendezőjének az otthonát díszíti a következő év során. A csoportkép is azon a találkozón készült, amelyen Ilka ölében van a címer, Lali a jobb szélén áll, míg én Egonnal a bal oldalon vagyok látható.

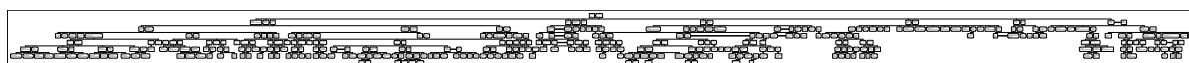
Alább a bal oldalon bemutatok egy másik Svastits címert is, amely a Somogy Megyei Levéltár egyik ablakát díszíti Kaposváron¹⁰, míg a jobb oldalon Svastics Imre látható egy másik alkotásával, mely szülőfalujában, Tapolcafő katolikus templomának az egyik ablakát díszíti.

Itt meg kell jegyezmem még, hogy jelen voltam még egy Svastits / Svastics találkozon Egonéknál Balatonbogláron 2011-ben; tudtommal sajnos az volt az utolsó összejövetelünk. Épp azért is szeretném hangsúlyozni: nagyon fontos minél előbb átadni az ifjabb generációnak a stafétabotot. Rengeteg munkát igényel egy-egy találkozó sikeres megszervezése, nem szabad hagyni, hogy az hiába legyen. Az újrakezdés mindig nehezebb, mint mások sikereire építeni.

Svastits János és Csertán Krisztina leszármazottjai

Sokan vagyunk, nagy a fa, és bár ide ragasztottam azt, sajnos csak mutatóba', minthogy mintegy tízszeresen felnagyítva lehet csak a neveket elolvasni. Kinyomtatva 11 oldalnyi lenne a terjedelme.

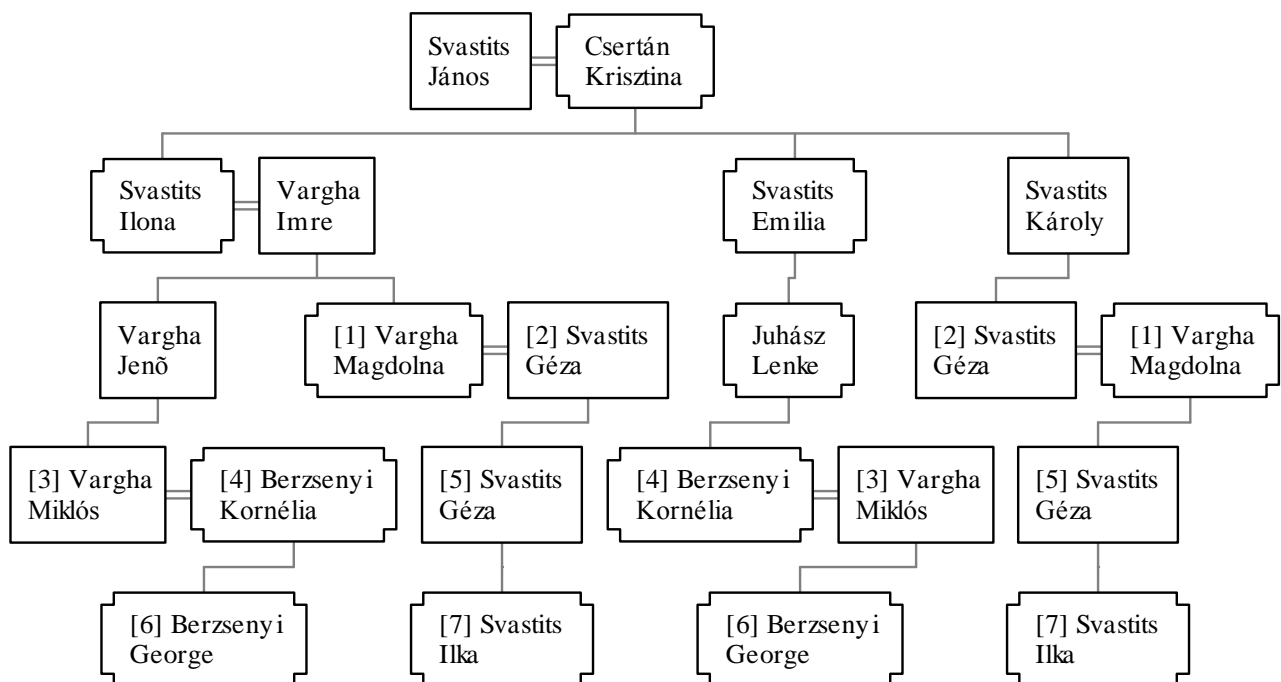
Nem csoda, minthogy ükszüleimnek nyolc gyereke volt, akik közül hatan megérték a felnőttkort. Közülük többnek nagy családja volt, és a nagy családok további nagy családokhoz vezettek. Pontosítva, 32 unokájuk volt és 40 dédunokájuk, továbbá 30-an voltunk ükunokák, és eddigelé 47 a szépunokák száma. A következő generáció tagjait szebb-unokáknak fogom hívni; belőlük eddigelé már 77 van,

¹⁰ Gőzsy Zoltán-Gőzsy Gáborné, *A Somogyi Levéltár Üvegablakai*, Somogy Megyei Levéltár, Kaposvár, 2000, p. 41

és csak nemrég kezdődött a legifjabb generáció, melynek tagjaira mint legszebb unokákra fogok hivatkozni – belőlük egyelőre csak 16 van. Érdekes ezeket a számokat összehasonlítani Berzsényi Dániel és Takách Zsuzsanna utódainak a számával; nekik is volt 4 gyerekük, de csak 5-en vagyunk ükunokák, 9 a szépunokák száma, míg 18 a szebb-unokáké. Ott a legszebbekre még pár évig várunk kell.

Rokonsági mércék

Következőleg egy leegyszerűsített részét mutatom be a fenti családfának, amelyből kitűnik, hogy Svastits Ilka és én másodfokú unokatestvérek vagyunk, minthogy mindketten Vargha Imre és Svastits Ilona dédunokái vagyunk. De az is fennáll, hogy harmadfokú unokatestvérek vagyunk, mert mindketten Svastits János és Csertán Krisztina ükunokái vagyunk, ami nyilván még közelebbi rokonokká tesz minket. Az itt következő elmefuttatásom célja, hogy pontosítsam kapcsolatunkat, mintegy példáját adva, hogy miként lehet bizonyos mértékig minőségileg megmérni a rokoni távolságokat.

A következőkben feltételezzük, hogy ükszüelőim mindhárom gyermeke, Ilona, Emilia és Károly egy teljes kancsónyi Svastits – Csertán vért (amit alább SC-vel fogok rövidíteni) vitt magával házasságába. Minthogy nem rokonokkal házasodtak össze, mindhárman fél kancsónyi SC-t adtak tovább gyerekeiknek, Vargha Jenőnek, Vargha Magdolnának, Juhász Lenkének és Svastits Gézának. Tőlük Vargha Miklós és Berzsényi Kornélia csak egy negyed kancsónyi SC-t kapott, de Svastits Géza egy fél kancsó SC-t kapott, mert mindkét szülője adott neki egy negyedét. Így Ilka és én is egy negyed kancsónyi SC-t örököltünk – én egy nyolcadot apámtól, ugyanannyit anyámtól, azaz összesen egy ne-

gyedet, míg Ilka egy negyed apjától. Ami a Vargha (Imre) – Svastits (Ilona) vért illeti, Jenő és Gabriella ugyannyit örökölt, de csak fél-kancsónyit mérünk ki, mert Ilona örökségét már felszámoltuk. Így apám és Ilka édesapja negyed-kancsónyi Vargha – Svastits vért kaptak, és abból Ilka és én csak egy nyolcadnyit. Tehát összesen, azaz összeadva a Svastits – Csertán és a Vargha – Svastits örökségeket, egy negyed és egy nyolcad, azaz három-nyolcad kancsónyi az a vér, ami közös kettőnk között. Más szóval, $1\frac{1}{2}$ -fokú unokatestvérek vagyunk, minthogy a fenti okoskodás alapján könnyen látható, hogy első fokú unokatestvérek fél-kancsó, másodfokú unokatestvérek negyed-kancsó, harmadfokú unokatestvérek nyolcad-kancsó közös vért örökölnék közös őseiktől. Természetesen hasonló okoskodással ki lehet kalkulálni a közös vér mennyiségét féltestvérek között is, valamint sokkal komplikáltabb rokoni kapcsolatok során is. Mint a matematika hajdani professzora és szakcikkek szerzője, a részletek kidolgozását az olvasóra bízom.

Jó alkalom ez arra, hogy a rokonságoknak egy másik mércéjét is bemutassam. Aligha hiszem, hogy mások nem használták már ezt, de én még nem találkoztam vele. Példákkal fogom illusztrálni a javasolt mércét, amely inkább mennyiségi, mint az előbbi volt.

(1) Minthogy 3 lépéssel kell visszamennem a legközelebbi közös őseinkhez, majd 1 lépéssel 'le', hogy elérjem Vargha Magdolnát, ő nekem (3,1)-rokonom, míg én neki (1,3)-rokona vagyok, mert neki 1-et kell fellépni és 3-at le, hogy elérjen engem. Ő nekem (4,2)-rokonom is (minthogy felmehetnék Svastits – Csertán őseimhez is és onnan le hozzá, de célszerű megállapodni abban, hogy minél kisebb legyen a két szám összege. Természetesen, ha két járható út is van, akkor, mint korábban láttuk, a kapcsolat minőségileg közelebbi.

(2) A korábban bemutatott Csány családfa szerint Csertán Krisztina ükanyám (4,3)-rokona Csány Lászlónak, de ha figyelembe vesszük, hogy Bessenyei Anna és Bessenyei Rozália testvérek, akkor nyilván Csány László (3,2)-rokona ükanyámnak. Az utóbbit fogadjuk el, de tartsuk fejben, hogy rokonságuk (minőségileg) még annál is közelebbi.

(3) Minthogy nekem további 4 lépést kell megtennem, hogy elérjem ükanyámat, nekem Csány László (7,2)-rokonom (mert $3+4=7$).

(4) Öcsém (1,1)-rokonom, apám (1,0)-rokonom, míg Vargha Imre dédapám (3,0)-rokonom.

Itt megjegyzem, hogy részben azért vetemedtem efféle kalkulációkra, mert az angol nyelvben nem egyértelmű az olyan meghatározás, mint 'third cousin-once-removed' (harmadfokú unokatestvér egy generációval arrébb), mert az 'arrébb' irányja nincs meghatározva.

Megjegyzem továbbá, hogy Kovács Klári (2,3)-rokonom, Petres Iván és Svastics Egon (6,5)-rokonaim, míg Svastics Imre (12,10)-rokonom.

Csertán és Svastits / Svastics rokonaim

Minthogy csak ritkán van alkalmam hazalátogatni, kapcsolataimat otthoni rokonaimmal és barátaimmal, valamint matematikus munkatársaimmal is főleg levelezés révén tartottam, de az utóbbi évek során szerencsére közülük többen is át tudtak állni az e-mailezésre. Néha telefonon is hívom őket,

újabbán a Skype megoldást használva, de jól tudom, egyik sem hasonlítható egy kellemes kávéházi beszélgetéshez vagy fél éjszakák át dumálásához. Épp azért is kedvelem a családi találkozókat, melyek lehetővé teszik, hogy, ha nem is megismerni, de legalább valamelyest fel tudjuk mérni egymást.

Nekem a családkutatás terén elsődleges célom az volt, hogy megismerjem ükszüleimet (mind a 16-ot, azaz esetemben 14-et, minthogy szüleim másodfokú unokatestvérek voltak), és hogy megismerkedjek első-, másod-, és harmadfokú unokatestvéreimmel. Az első célt már korábban elértem, de a másodikon még van tennivalóm. Szerencsére a Svastits – Csertán vonalon már nem, amit a Svastits / Svastics találkozóknak köszönhetek.

Mint korábban a Vargha és Berzsényi vonalakon, itt is kellemes meglepetés volt rádöbbenem, hogy milyen sok kimagasló egyéniség tartozik rokonságomhoz. Csertán Sándort, Csány Lászlót és Püspöki Gráciánt már megemlítettem, de hasonlóan büszke vagyok Csertán Feri nagyapjára, Csertán Károlyra, ki mint alispán szolgálta Zala megyét, míg Svastits Benő, Ilona, Emilia és Károly testvére, a megye főispánja volt. Kettőjük nevéhez fűződik például a balatoni gőzhajózás rendszeres járatainak megindítása. De épp oly büszke vagyok kimagasló kortársaimra is, mint például Csertán Ferire, Svastics Egonra és Imrére, valamint a forradalmi 'üvegbeton' feltalálójára, (4,5)-rokonomra, Losonczy Áronra, hogy csak néhányat említsek a sok közül. Ugyancsak meg kell itt említenem Svastics Gáspárt, aki Zrínyi György katonája volt és 1580-ban a Sztatina környékén vívott csatában azzal tüntette ki magát, hogy Szkender béget is levágta¹¹, valamint csécsényi Svastics Ignác (1752 – 1825) mosonszentmiklósi plébános történelmi munkásságát és az általa kiadott 3 kötetes *A magyarok történelme* című művet, amely korában nagyon népszerű volt. Nekik köszönhetően alakult ki bennem genealógiai tanulmányaim harmadik célkitűzése: megismerni kiváló rokonaim pályafutását.

Svastits János szerzeményei

Természetes volt tehát, hogy komolyabban tanulmányozzam Svastits János ükapám munkásságát is, aki nem csak a hegedű kimagasló művésze volt, de ismert zeneszerzőként a magyar műzene egyik alapítójának tekintették. Sok szép nótáját évtizedeken át játszották a különböző cigányzenekarok, amelyeknek prímásait gyakran meghívta keszthelyi vagy zalaegerszegi otthonába, hogy megosszon velük néhány fogást, vagy lejátssza nekik legújabb dalait. Gyakran adott hangversenyeket is jótékony célok támogatására, amiben Emilia dédanyám is követte példáját. Szerény ember volt, aki több zeneművét álneven adta ki, és így később nehezen volt bizonyítható, hogy ő volt azok szerzője. Bár mindenki tudta, hogy az Ida, a Balatonfüredi, a Huszár és a Kálmán csárdás mind az ő művei, sokáig bizonytalan volt, hogy olyan kezdetű nóták, mint a 'Kitették a holttestet az udvarra' és az 'Elátkozott engem az édesanyám' tőle származnak-e. Én Márta nénitől hallottam, hogy zongorája és egy kottafüzete a keszthelyi Festetics kastélyban vannak, de ott hiába kérdezősködtem utánuk. Végül kiderült, hogy vitéz Törökné Svastits Ilka unokanővéremnek megvan ükapánk egyik kottafüzete, azt 2005-ben lemásoltam, magammal hoztam, és megosztottam Svastics Imrével is. Imre ismert Holly-

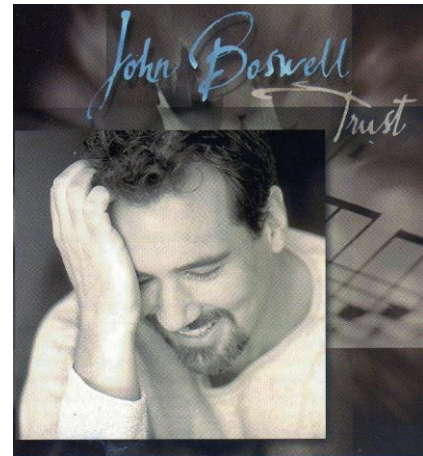
¹¹ Az 1567-1592-ig tartó korszak eseményei Magyarországon, <http://gyorkos.uw.hu/1567-1592/1567-1592.htm>, (valószínűleg Györkös Attila történész írása)

woodban egy nagyszerű zongoristát, aki lejátszotta és CD-re vette a 11 nótát, amelyeknek a kottája a füzetben volt, és azóta az egész kiterjedt család nagy élvezettel hallgatja Svastits János zenéjét.

Később sikerült nekem is rátalálnom annak a kottafüzetnek egy másik példányára egy internetes árverésen; licitáltam rá és megvettem. Alább annak a fedőlapját mutatom be Svastits őszám egyetlen fennmaradt arcképe mellett, amely nekrológiáját¹² illusztrálta, míg a kottafüzet jobb oldalán John Boswell, az amerikai zongorista arcképe látható. Alattuk egy családi fotó van, amely Niklán készült 1928-ban. Az álló sorban balról jobbra édesanyám és két nővére látható, míg előttük jobbról balra Juhász nagyanyám, Svastits Emilia (édesanyja), Berzsenyi Mária (sógornője, a költő legfiatalabb unokája), és Béla bátyja ülnek. Márta néni Juhász Béla leánya volt. Az utolsó képen megint egy Svastits címér látható.

Köszönetnyilvánítások

A korábban felsoroltakon kívül hálás köszönet illeti aranyos barátomat, Schandl Piroskát, aki addig kereste Csertán ükanyám sírját, míg rá nem talált. Piroska szép könyve, *Szentpéterúr II*, 2001, ugyancsak nagy segítség volt kutatásaim során, valamint kiterjedt levelezésünk is, amelyből ugyancsak sokat tanultam az évek során. Hálás vagyok szíves vendégszeretetéért is, és azért is, hogy Csertán Ferivel és velem végigkocsikázta Zala megye hajdan Csertán-lakta szeit.

¹² Magyarország és a nagyvilág, XI. évfolyam, 1. szám, 1874. január 4.

Epilógus — részletek dr. Spur Endre zeneesztétikus verséből dédapja, Svastits János emlékére

Ha valaki kérdezné

.
*Írt hallgatót, keringőt, temérdek csárdást,
 pár régi jó nóta is rávall.
 Úgy mondták két kézzel szórja az áldást:
 hegedűjével és vonójával.
 Miként gazdálkodott Nepomuki János,
 Gálós-kér úra,
 arról a feljegyzés elég hiányos
 és felette furcsa:
 nem tudunk róla, csak egy kedves adomát.
 Meg azt, hogy zajlott a kúria nyáron – télen*

*Mondom, ő volt a dunántúli dédapám:
 földbirtokos, zeneköltő.
 Pedig talán
 inkább a földet költötte
 míg alatta és fölötte
 a sok hold meg a hetvennyolc év elszaladt.
 A muzsika
 nagybirtoka, az végig épen megmaradt neki.
 Ebből hagyott egy darabot, -- kis darabot – ne-
 kem.
 Áldassék érte bölcs dédapám,
 hogy nem a földet hagyta rá.*

Ami az adomát illeti, valószínűleg a következőre gondolt (4,1)-rokonom: Egy nagy mulatozásról hazafelé menet egy szekér jött szemben ükapám hintójával, és annak a kocsisa a szokás szerint kitért az útból. A hintóból kihajolva, ükapám rákérdezett:

Kinek a tulajdona az a ronda, rozoga szekér, amit hajtasz? Majdnem szétesik az.

És a válasz talán meg sem lepte őt:

Hát, az bizony a Svastits uraságé, instálom.

Miként azt megtudtam egy korabeli újságcikkből¹³, Spur Bandi bácsi egy részletesebb tanulmányon is dolgozott Svastits Jánosról, de az sajnos még nem került elő. Viszont előkerült több más dala is ükapámnak, amelyek ugyancsak megvannak már CD-n is John Boswell előadásában. Kedves nejem segítségével az „első szemelvényt” már fel is tettünk a YouTube-ra; az itt hallgatható meg: http://www.youtube.com/watch?v=9kbggE3vVVo&feature=youtube_gdata

További szemelvények később ugyancsak elérhetőek lesznek a YouTube-on.

¹³ Emlékezés a keszthelyi temető egyik régi lakójáról, *Keszthely és Vidéke*, VI. évf., 36. szám, 1944. szept. 2., p.3